

AB Trav och Galopp
Hästsportens Hus
161 89 Stockholm
Sverige

Varning och sanktionsavgift – brister i arbetet mot penningtvätt och finansiering av terrorism

Beslut (att meddelas den 23 november klockan 8.00)

1. Spelinspektionen meddelar AB Trav och Galopp, 556180-4161, en varning.
2. Spelinspektionen beslutar att AB Trav och Galopp ska betala en sanktionsavgift på 6 000 000 kronor.

Hur man överklagar, se [bilaga 1](#).

Beskrivning av ärendet

AB Trav och Galopp (nedan ATG) beviljades den 27 november 2018 licens för att tillhandahålla kommersiellt onlinespel och vadhållning enligt spellagen (2018:1138) från och med den 1 januari 2019. Licenserna gäller till och med den 31 december 2023.

Spelinspektionen inledde den 2 november 2021 tillsyn över ATG för att kontrollera hur bolaget efterföljer vissa krav i lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (penningtvättslagen). Tillsynen omfattade hur ATG har säkerställt att bolaget har tillräcklig kännedom om kunderna i enlighet med penningtvättslagen för att upprätthålla sina affärsförbindelser. Vidare omfattade granskningen hur ATG hanterat kundens riskprofil, fördjupade kundkännedomsåtgärder samt interna rutiner och riktlinjer utifrån penningtvättslagen.

Vid hänvisning till fördjupade kundkännedomsåtgärder syftar Spelinspektionen på åtgärder som vidtagits efter det att kundernas spelkonton öppnades hos ATG.

Spelinspektionen har inhämtat uppgifter om ATG:s omsättning från Skatteverket i tidigare tillsynsärenden.

ATG har yttrat sig över Spelinspektionens iakttagelser i ärendet.

Dokumentation avseende arbetet mot penningtvätt

Inom tillsynen begärde Spelinspektionen att ATG skulle komma in med svar på vissa frågor om bl.a. riskbedömning och riskklassificering av kunder, ATG:s allmänna riskbedömning samt ATG:s rutiner och riktlinjer för övervakning av kundens beteende.

ATG har besvarat Spelinspektionens frågor och har kommit in med den begärda dokumentationen gällande ATG:s allmänna riskbedömning, rutiner och riktlinjer samt den kundkännedomsenkät som ATG skickar till kunder vid behov. Denna dokumentation föranleder inga åtgärder från Spelinspektionen.

Spelombud

Spelinspektionen har vidare ställt frågor till ATG beträffande bolagets spelombud vilka har besvarats. Spelinspektionen har tagit del av svaren och beslutat att inte behandla frågan om spelombud fortsättningsvis inom denna tillsynsaktivitet.

Arbetet mot penningtvätt under den granskade perioden

ATG delade under den granskade perioden in sina kunder i riskklasserna hög och låg risk. En initial riskbedömning av kunden skedde i samband med kundens registrering, där kunden ansågs utgöra låg risk till den tidpunkt då kunden uppfyllde något av kriterierna för hög risk.

Avseende vilka handlingar som togs in i samband med kundkännedomsenkäten har ATG svarat att fram till den 1 november 2020 ställde bolaget ett antal frågor till kunden i ett första enkätutskick varpå en bedömning gjordes utifrån kundens svar. Kundkännedomsenkäten innehöll bland annat frågor om hur mycket kunden avsåg att spela för i månaden, vilken sysselsättning personen hade samt hur spelandet finansierades. Beroende på vad kunden uppgav för inkomst inhämtade ATG uppgift om beskattningsbar inkomst från Skatteverket.

Från och med den 1 november 2020 tillämpades en ny kundkännedomshantering. När en kund bedömdes vara hög risk påbörjades omgående inhämtning av fördjupad kundkännedom. Beskattningsbar inkomst inhämtades och kontrollerades mot kundens spelande och insättningar. Om ATG inte godkände inhämtade uppgifter ombads kunden redogöra för medlens ursprung och hur kunden finansierade sitt spelande. Alla underlag som kunden inkom med kontrollerades. Kunden ombads också att uppskatta hur mycket personen avsåg att spela för kommande period och granskningen kompletterades även med begäran om lönespecifikationer för tre månader tillbaka.

Granskade kunder

Spelinspektionen har av ATG begärt in listor över de 30 kunder som genomfört flest antal insättningar under perioderna 1 januari till 31 mars 2020 respektive 1 januari till 31 mars 2021, de 50 kunder som satt in störst sammanlagda belopp under samma tidsperioder samt de 100 spelkonton som hade högst ingående saldon vid den 1 januari 2019, 2020 och 2021. Från dessa listor har myndigheten slumpvis valt ut 13 kunder. För dessa 13 kunder har Spelinspektionen begärt in ATGs kundkort¹ samt transaktionshistorik. Kundkortet skulle redovisas från det datum då respektive spelare blev kund hos ATG, alternativt från den 1 januari 2019 om spelaren var kund hos ATG innan dess, till den 15 december 2021 och transaktionshistoriken skulle redovisas från 1 januari 2020 till den 15 december 2021. Avseende kund 9 till 13 har ingivna kundkort och transaktionshistorik inte föranlett några vidare åtgärder från Spelinspektionen.

Av de uppgifter som Spelinspektionen har begärt in gällande kundkort och transaktionshistorik för kunderna 1-8 framgår i huvudsak följande.

¹ Med kundkort menar Spelinspektionen en sammanställning av samtliga kundkännedomsåtgärder som vidtagits för respektive kund, där det framgår vilka åtgärder som har vidtagits och när de vidtagits samt vilken riskklassificering som kunden har tilldelats och hur den har förändrats över tid. Av kundkortet ska de slutsatser som påverkat bedömningen som ligger till grund för vidtagna åtgärder framgå.

Kund 1

Kund 1 har varit kund hos ATG sedan 1999. Kunden har satt in totalt 1 567 621 kronor under perioden 1 januari 2020 till den 15 december 2021 fördelat på 711 dagar. Det finns ingen information på kundkortet. ATG uppger att kunden ingick i den stora kundgrupp som kontrollerades under kvartal 1 år 2021. Av misstag, antingen hos Skatteverket eller ATG, hade uppgift om beskattningsbar inkomst inte översänts eller tagits emot och som en följd därav hade kundens riskklass inte blivit uppdaterad. ATG har uppgett att det inte finns någon fördjupad kundkännedom inhämtad på kunden innan Spelinspektionens tillsyn påbörjades. Kunden hade, enligt de transaktionslistor som lämnats in, gjort 1 020 insättningar på totalt 144 102 kronor under kvartal 1 år 2020 och 1 310 insättningar på totalt 237 795 kronor under kvartal 1 år 2021.

Kund 2

Kund 2 har varit kund hos ATG sedan 2007. Kunden har satt in totalt 984 936 kronor under perioden 1 januari 2020 till den 15 december 2021 fördelat på 697 dagar. ATG skickade en kundkännedomsenkät till kunden den 1 juni 2019 och i samband med det klassificerades kunden som hög risk. ATG skrev en notering den 2 juli 2019 att enkäten besvarats men det finns inte någon dokumentation som visar på att ATG genomfört ytterligare granskning eller verifiering av insatta medels ursprung. Kunden hade gjort 1 047 insättningar om totalt 160 294 kronor under kvartal 1 år 2020 och 761 insättningar om 120 737 kronor under kvartal 1 år 2021.

Kund 3

Kund 3 har varit kund hos ATG sedan 2007. Kunden har satt in totalt 4 168 404 kronor under perioden 1 januari 2020 till den 15 december 2021 fördelat på 463 dagar. ATG inhämtade fördjupad kundkännedom i form av ett telefonsamtal först den 23 april 2021, då hade kunden gjort insättningar på drygt 2 000 000 kronor sedan den 1 januari 2020. Samtalet finns dokumenterat i en anteckning som omsorgssamtal. ATG klassade om kunden till hög risk i samband med samtalet den 23 april 2021. Kunden genomförde 983 insättningar

på totalt 812 910 kronor under kvartal 1 år 2020 och 46 insättningar om sammanlagt totalt 367 665 kronor under kvartal 1 år 2021.

Kund 4

Kund 4 har varit kund hos ATG sedan 2010. Kunden har satt in totalt 3 301 279 kronor under perioden 1 januari 2020 till den 15 december 2021 fördelat på 592 dagar. Kunden hade under år 2020 spelat regelbundet för låga summor. Under år 2021 ökade insättningarna och kunden gjorde 861 insättningar på totalt 1 335 868 kronor under kvartal 1 år 2021. ATG reagerade på kundens ändrade spelmönster vid årsskiftet 2020/2021 och en fördjupad kundkännedom i form av ett telefonsamtal gjordes den 25 januari 2021. Vid den tidpunkten hade kunden satt in drygt 1 000 000 kronor under 2020. ATG klassade om kunden till hög risk i samband med samtalet. I december 2021 tog ATG in kundens taxerade inkomst för år 2019 och år 2020 och där framgår det att den taxerade inkomsten för kunden år 2019 var ca 391 000 kronor och år 2020 ca 367 000 kronor.

Kund 5

Kund 5 har varit kund hos ATG sedan 2005. Kunden har satt in totalt 51 299 000 kronor under perioden 1 januari 2020 till den 15 december 2021 fördelat på 265 dagar. Under perioden 26 april till den 17 juni 2019 genererades 18 larm med anledning av kundens insättningar. ATG skickade en kundkännedomsenkät till kunden den 19 juli 2019 och ATG genomförde en analys och utredning av kundens transaktioner och spel, ärendet godkändes och stängdes därefter. ATG skickade en andra kundkännedomsenkät till kunden den 19 december 2019 och kunden inkom med svar den 15 januari 2020. Den tredje kundkännedomsenkäten skickade ATG den 1 maj 2020, då hade kunden gjort insättningar om drygt 12 000 000 kronor sedan den 1 januari 2020. Kunden inkom med svar den 1 juni 2020. Beskattningsbar inkomst inhämtades den 2 december 2020 från Skatteverket, då hade kunden gjort insättningar om 33 099 000 kronor sedan den 1 januari 2020. ATG konstaterade att kundens beskattningsbara kapitalinkomster täcker kundens insättningar. Den 23 februari 2021 inhämtade ATG återigen fördjupad kundkännedom i form av ett samtal med kunden, då efterfrågades bland annat medlens ursprung eftersom kunden

haft insättningar på 35 499 000 kronor under år 2020. Den 10 mars 2021 skickade kunden in ett kontoutdrag som ATG ansåg visade att kunden kunde spela på det sätt som kunden gjort.

Kund 6

Kund 6 har varit kund hos ATG sedan den 16 januari 2020. Kunden har satt in totalt 3 635 460 kronor under perioden 1 januari 2020 till den 15 december 2021 fördelat på 158 dagar. ATG skickade en kundkännedomsenkät till kunden den 3 juli 2020, då hade kunden gjort insättningar på totalt 3 548 300 kronor från det att personen blev kund hos ATG den 16 januari 2020 till den 7 juli 2020. ATG klassar om kunden till hög risk i samband med utskicket av kundkännedomsenkäten. Kundens konto spärrades den 10 augusti 2020 efter att svar på kundkännedomsenkäten uteblivit. Efter påminnelse från ATG inkommer kunden med svar på kundkännedomsenkäten den 21 augusti 2020. ATG godkände den inkomna enkäten och spelkontot öppnades igen och ärendet stängdes.

Kund 7

Kund 7 har varit kund hos ATG sedan den 8 april 2020. Kunden har satt in totalt 1 230 000 kronor under perioden 1 januari 2020 till den 15 december 2021 fördelat på 13 dagar. ATG skickade en kundkännedomsenkät till kunden den 21 augusti 2020 efter att personen gjort insättningar om 180 000 kronor under det första halvåret 2020. ATG skickade sedan ett flertal påminnelser eftersom svar uteblev och enkäten kom i retur. Kunden inkom med svar på enkäten den 1 oktober 2020 som ATG godkände. Den 21 november 2020 genererades larm efter insättning av 300 000 kronor. ATG angav i kundkortet att ärendet är utrett med åtgärder och ärendet stängdes. Kunden hade ett ingående saldo på spelkontot den 1 januari 2021 på 2 027 507 kronor. Den 12 januari 2021 genererades ett larm då kunden gjorde tre insättningar på totalt 750 000 kronor under en sammanhängande tid av fyra dagar i januari 2021. ATG stängde av kunden den 1 april 2021 och beslutade den 1 juni 2021 att spelkontot skulle avslutas med omedelbar verkan.

Kund 8

Kund 8 har varit kund hos ATG sedan 2000. Kunden har satt in totalt 2 001 214 kronor under perioden 1 januari 2020 till den 15 december 2021 fördelat på 635 dagar. ATG skickade en kundkännedomsenkät till kunden den 1 juni 2019 och kunden inkom med svar den 5 juli 2019. Ytterligare en kundkännedomsenkät skickades till kunden den 19 december 2019 och kunden inkom med svar den 15 januari 2020 och ärendena stängdes. ATG inhämtade uppgifter om taxerad inkomst 18 maj 2021 som visade på en taxerad inkomst på ca 365 000 kronor för år 2020. ATG begärde då in kompletterande information avseende medlens ursprung eftersom den beskattningsbara inkomsten inte kunde finansiera kundens spelande. Kunden hade då under perioden 1 januari 2020 till den 18 maj 2021 gjort insättningar på totalt 1 410 068 kronor. Den 7 juni 2021 inkom kunden med kompletterande information och uppgav att dennes inkomst bestod av lön som kunden kunde styrka med lönespecifikation men även av pengar från privata arrangemang som kunden inte kunde visa underlag för.

Anmälan till Finanspolisen

För en av de ovanstående åtta kunderna har ATG gjort en anmälan till Finanspolisen. Detta skedde innan Spelinspektionens tillsyn startades.

ATG:s yttrande avseende Spelinspektionens iakttagelser

ATG har i yttrande över Spelinspektionens iakttagelser och preliminära bedömning i huvudsak anfört följande. ATG delar inte Spelinspektionens uppfattning till fullo. ATG menar att även om det förekommit vissa brister, till följd av den mänskliga faktorn och att ATG brustit i sina interna rutiner, så har ATG tillräckliga åtgärder på plats för att hantera riskerna med affärsförbindelserna.

Gällande de granskade kunderna framhåller ATG att de har en rutin för inhämtning av utökad kundkännedom men att ATG för kund 1 har brustit i hanteringen av denna kund eftersom en planerad inhämtning av utökad kundkännedom missades, en händelse som ATG tillskriver den mänskliga

faktorn. ATG menar även att de för kund 2, 3 och 4 har brustit i sina interna rutiner då ATG inte tillräckligt dokumenterat de svar kunden angivit i samband med utökad kundkännedomskontroll. ATG menar även att kund 7 är ett bra exempel som bekräftar hur inhämtad kundkännedom legat till grund för bedömningen av den fortsatta affärsförbindelsen och visar hur ATG:s rutiner är tillräckliga för att hantera kunder som har hög risk. För de övriga granskade kunderna menar ATG att de har tillräcklig kundkännedom och de åtgärder som vidtagits har varit tillräckliga för att hantera den satta risken för kunderna.

ATG menar i sitt yttrande att de särskilt vill uppmärksamma Spelinspektionen på att ATG:s arbete med att upptäcka och förhindra penningtvätt sträcker sig långt utöver inhämtning av utökad kundkännedom och verifiering av medlens ursprung. ATG:s målsättning är att minska den generella risken att utnyttjas genom att, på ett riskbaserat förhållningssätt, identifiera där risken att utnyttjas är som störst och där vidta rätt åtgärder.

ATG har sen april 2020 vidtagit flertalet åtgärder för att förbättra sitt arbete i att motverka finansiering av penningtvätt och terrorism. ATG lyfter i sitt yttrande fram ett urval av de förbättringar som vidtagits men även det som ska lanseras i nutid. ATG har tillsatt en ny organisation som arbetar med kundkännedomsärenden där fokus är framtagandet av förbättrade, tydliga och hållbara rutiner och ATG införde användningen av ett gemensamt ärendehanteringssystem med krav att dokumentera all kundkännedom. Dessutom har ATG efter att Spelinspektionen inlett tillsynen, reducerat risken att den mänskliga faktorn ska påverka, genom en bättre, mer effektiv och säkrare hantering av inhämtning av taxerad inkomst. Under 2021 förbättrade ATG även ärendehanteringssystemet med regler om när i tid kunden behöver inkomma med svar innan åtgärd ska vidtas. ATG införde också ändringar i bedömningar gällande de underlag som kunderna skickar in.

Under 2022 införde ATG ett systemstöd för att bättre ha kontroll över sina kunder som befinner sig i olika riskklasser och ATG införde även automatiska utskick av KYC-enkäter till ATG:s medelriskkunder och baserat på kundernas svar så kan ärenden inkomma där ATG behöver utöka sin kundkännedom. ATG anger i sitt yttrande att ATG har flera innovativa projekt på gång med olika möjliga framtida lösningar för att ytterligare stärka åtgärder som kan förhindra penningtvätt och ett särskilt fokus är olika betalningssätt. Under Q4 2022 ska

ATG även införa en tvåvägskommunikation på atg.se för att kunna ha effektivare dialoger med kunderna och det blir smidigare och säkrare för kunderna att skicka in önskat underlag och processen med att få in underlag kommer bli snabbare.

Tillämpliga bestämmelser

För en redogörelse för tillämpliga bestämmelser, se [bilaga 2](#).

Spelinspektionens bedömning

Risken för att spel om pengar utnyttjas för penningtvätt bedöms vara hög för bl.a. kommersiellt onlinespel och vadhållning (online och landbaserat).² I huvudsak beror det på att dessa spelformer erbjuder möjlighet till höga insatser och vinster samt har hög omsättning.

Tillräcklig kundkännedom för att kunna hantera risken för penningtvätt har inte uppnåtts

Spelinspektionen bedömer att ATG:s fördjupade kundkännedom avseende ovan beskrivna kunder har varit otillräcklig. ATG har inte tillräckligt skyndsamt vidtagit tillräckliga fördjupade kundkännedomsåtgärder och har således inte kunnat bedöma risken för att utsättas för penningtvätt. ATG skulle därför inte ha upprätthållit affärsförbindelsen för dessa kunder. Skälen för Spelinspektionens bedömning är följande.

En verksamhetsutövare ska övervaka pågående affärsförbindelser och bedöma enstaka transaktioner i syfte att upptäcka aktiviteter och transaktioner som bland annat avviker från vad verksamhetsutövaren har anledning att räkna med utifrån den kännedom om kunden som verksamhetsutövaren har. Om avvikelser eller misstänkta aktiviteter eller transaktioner uppmärksammas ska

² Se Samordningsfunktionen mot penningtvätt och finansiering av terrorisms Nationella riskbedömning av penningtvätt och finansiering av terrorism i Sverige 2020/2021 och Spelinspektionens Identifiering och bedömning av risker för penningtvätt på den svenska spelmarknaden från mars 2020.

verksamhetsutövaren genom skärpta åtgärder för kundkännedom bedöma om det finns skäl原因 grund att misstänka att det är fråga om penningtvätt.

Behovet av övervakning avgörs av den risk för penningtvätt som bolaget har identifierat i sin allmänna riskbedömning och den risk för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan förknippas med kundrelationen. Upptäcker bolaget misstänkta transaktioner ska skärpta åtgärder för kundkännedom vidtas skyndsamt och så snart som möjligt (se Förvaltningsrätten i Linköpings dom i mål nr 7081-21). En effektiv övervakning av kunden krävs för att tidigt upptäcka misstänkta penningrörelser som kan utgöra led i penningtvätt eller finansiering av terrorism och för att avsluta förbindelsen i tid när det bedöms som nödvändigt.

För det fall en verksamhetsutövare inte har tillräcklig kännedom om kunden för att hantera risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism samt för att övervaka och bedöma kundens aktiviteter och transaktioner, får affärsförbindelsen inte upprätthållas.

Fördjupade kundkännedomsåtgärder har vidtagits för sent

Samtliga av de kunder som redogörs för ovan och som har ingått i Spelinspektionens granskning (kund 1-8) har gjort insättningar som uppgår till mycket höga belopp. Kunderna har totalt gjort insättningar i ett intervall mellan ca 980 000 kronor och 51 miljoner kronor under den granskade tidsperioden. Det finns kunder i underlaget som har gjort flertalet insättningar som uppgår till 250 000 kronor per insättning. Ovanligt stora insättningar är en av flera indikationer på att en kunds transaktionsmönster kan utgöra en hög risk för att tvätta pengar (se 2 kap. 3 § Spelinspektionens föreskrifter och allmänna råd om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, SIFS 2019:2, [penningtvättsföreskrifterna]).

Att det föreligger en hög risk att ATG:s tjänster, i egenskap av speltjänster, utnyttjas av bolagets kunder för tvätt av pengar har ATG identifierat vilket framgår av bolagets egen allmänna riskbedömning. Mot bakgrund av den informationen måste höga insättningar och spel för belopp som överstiger eller är mycket nära kundens förvärvsinkomst anses vara sådana avvikelser som ger

skäl till fördjupade kundkännedsåtgärder och en uppdaterad riskbedömning av kunden.

Spelinspektionen konstaterar att ATG har vidtagit vissa fördjupade kundkännedsåtgärder för att motverka penningtvätt och finansiering av terrorism men att dessa har utförts sent i förhållande till när insättningarna har gjorts i samtliga av de granskade fallen, trots förekomsten av höga insättningar. Vad gäller kund 1 har ATG inte vidtagit några fördjupade kundkännedsåtgärder. Till kund 2 har ATG endast skickat ut en kundkännedsenkät under 2019 men kunden har därefter satt in nästan 1 miljoner kronor under åren 2020 och 2021. Kund 3 har satt in drygt 2 miljoner kronor under ca 15 månader innan fördjupade kundkännedsåtgärder vidtogs. Under nästan två år har kund 4 satt in mer än 3 miljoner kronor innan uppgift om beskattningsbar inkomst hämtas in, detta skedde efter att Spelinspektionens tillsyn startade. Kund 5 har satt in drygt 12 miljoner kronor under fyra månader innan fördjupade kundkännedsåtgärder vidtogs och för kund 6 vidtogs fördjupade kundkännedsåtgärder efter 4-6 månader, då kunden har satt in totalt 3,5 miljoner kronor. Vad gäller kund 7 bedömde ATG att kunden utgjorde hög risk i augusti 2020 i samband med att den första kundkännedsenkäten skickades ut. Trots att enkäten kom i retur tre gånger vidtog inte ATG några åtgärder, utan lät kunden fortsätta spela. För kund 8 kontrollerar ATG beskattningsbar inkomst först när kunden har satt in ca 1,4 miljoner kronor under en period av knappt ett och ett halvt år. Mot bakgrund av den höga risk som enligt ATG:s egen allmänna riskbedömning helt korrekt är förknippad med tillhandahållande av speltjänster, och den höga hastighet med vilken speltjänster online omsätts, är det anmärkningsvärt att bolaget har vidtagit åtgärder så sent gällande de kunder som omsätter mest pengar på bolagets tjänster. Innan adekvata kundkännedsåtgärder vidtas kan ATG inte anses ha haft tillräcklig kundkännedom. Bolaget har intagit ett passivt förhållningssätt till både bedömning av risker och verifiering av kundernas insättningar och därmed uppvisat en likgiltighet inför risken att utnyttjas för penningtvätt.

ATG har även anmält en av kunderna till Finanspolisen, vilket enligt Spelinspektionen visar att ATG har haft skälig grund att misstänka kundens transaktioner.

Uppgift om beskattningsbar inkomst verifierar inte medlens ursprung

Samtliga av de ovan beskrivna kunderna har gjort insättningar som uppgår till höga belopp utan att medlens ursprung har kontrollerats förrän långt efter att insättningarna gjorts. ATG har endast hämtat in uppgift om beskattningsbar inkomst för tre av kunderna (kund 4, 5 och 8). Vad gäller kund 4 har uppgift om den beskattningsbara inkomsten dock hämtats in först efter att Spelinspektionen inledde tillsyn.

Kunderna 4 och 8 har spelat för högre summor än vad de har kunnat visa att de har medel att spela för. Den beskattningsbara inkomsten för kund 4 uppgick till mindre än 400 000 kr under 2019 respektive 2020. Kundens inkomst kan därmed inte förklara insättningarna på över 2,5 miljoner kronor. I yttrande till Spelinspektionen har dock ATG angett att kunden kan hanteras inom ramen för satt riskbedömning och att denne fortsatt är godkänd. Den beskattningsbara inkomsten för kund 8, som även den uppgick till mindre än 400 000 kronor under 2020, förklarar inte heller kundens insättningar på över 1 miljon kronor. Vad gäller denna kund har ATG godtagit uppgifter om att delar av kundens inkomst kommer från privata arrangemang utan att uppgifterna har styrkts. Kunden har således inte kunnat visa att denne har medel till att finansiera sitt spelande. Spelinspektionen bedömer att det är högst anmärkningsvärt att ATG dels kan acceptera en sådan stor diskrepans mellan kundens insättningar och inkomst utan att andra kundkännedomsgärder vidtas och dels godta att inkomster vars ursprung är okänt används för att finansiera spel.

Kund 5 hade visserligen kapitalinkomster som möjliggjorde spel på kundens nivå, men denna uppgift hämtades in först efter att kunden hade satt in över 33 miljoner kronor på spelkontot. De inhämtade uppgifterna om beskattningsbar inkomst medför således inte att ATG har vidtagit tillräckliga kundkännedomsgärder.

Andra vidtagna kundkännedomsgärder som inte verifierar medlens ursprung

ATG ställde frågor om medlens ursprung till några av de granskade kunderna i samband med omsorgssamtal (kund 2, 3 och 4), men verifierade inte de

uppgifter som kunderna lämnade, trots att betydande belopp satts in på spelkonton. Enligt Spelinspektionen är det inte en tillräcklig åtgärd att endast fråga kunderna under ett omsorgssamtal om insatta medels ursprung när kunderna gjort insättningar i den omfattning som skett gällande ovannämnda kunder. Uppgifterna om medlens ursprung behöver även verifieras med exempelvis lönespecifikationer eller underlag för beskattningsbar inkomst för att ATG ska anses uppfylla kraven enligt penningtvättsregelverket. Detta saknades för kunderna under den granskade perioden.

ATG ställde även frågor till några av de granskade kunderna om medlens ursprung i samband med utskick av kundkännedomsenkäter. En sådan kundkännedomsenkät skickades till kund 5, 6 och 7 först efter att det hade genererats flera larm eller efter det att kunderna hade spelat för höga belopp. Gällande kund 5 genererades det 18 larm innan ATG skickade den första kundkännedomsenkäten och kunden hann sätta in 16 miljoner kronor på spelkontot innan den tredje kundkännedomsenkäten skickades. Kund 6 satte in över 3,5 miljoner kronor och kund 7 satte in över 180 000 kronor innan ATG skickade ut en kundkännedomsenkät. De insatta medlens ursprung verifierades inte på något annat sätt. En kundkännedomsenkät är i sig inte tillräcklig för att säkerställa medlens ursprung när kunder spelar i den omfattning som de granskade kunderna har gjort. ATG borde också ha bett kunderna styrka sina uppgifter med underlag som visar medlens ursprung.

ATG har anfört att kund 7 exemplifierar styrkan i ATG:s kundkännedomsrutiner på ett bra sätt. Mot bakgrund av att ATG inte har verifierat medlens ursprung delar inte Spelinspektionen denna bedömning.

Fördjupade kundkännedomsåtgärder och riskklassificering saknas helt för kund 1

ATG delade under den granskade perioden in sina kunder i låg och hög risk. De kunder som Spelinspektionen tagit in uppgifter om hade alla ett spelmönster där de skulle ha klassats som hög risk enligt ATG:s egna rutiner och riktlinjer samt penningtvättslagen. Sju av de granskade kunderna var klassade som hög risk medan en av kunderna, kund 1, var klassad som låg risk. Spelinspektionen konstaterar att ingen fördjupad kundkännedom har inhämtats för kund 1.

Kunden har gjort 1 300 stycken insättningar uppgående till ca 238 000 kronor under tre månaders tid år 2021. Enligt ATG:s rutiner ska kunden vara en högriskkund men trots detta har kunden inte omklassats till hög risk och det finns inte några fördjupade kundkännedomåtgärder dokumenterade. Genom att inte vidta fördjupade kundkännedomåtgärder för att säkerställa medlens ursprung har ATG inte arbetat på ett sådant riskbaserat sätt som föreskrivs i lagstiftningen.

Bristande dokumentation av vidtagna fördjupade kundkännedomåtgärder

Spelinspektionen har vid granskningen sett brister i hur ATG dokumenterat vidtagna fördjupade kundkännedomåtgärder. Av ATG:s ingivna material framgår hur lagring av dokumentationen ska ske enligt bolagets egna rutiner. ATG har också själva medgett att bolaget har brustit i sina interna rutiner avseende att dokumentera inhämtad kundkännedom för kunderna 2, 3 och 4, vilket har lett till att ATG därför inte kan ge en tydlig bild av det genomförda kundkännedomsarbetet för dessa kunder.

Ett spelbolag har en skyldighet att kunna visa vilka kundkännedomåtgärder som har vidtagits när Spelinspektionen efterfrågar detta och det är av central betydelse för en verksamhet som står under statlig tillsyn. Genom att inte spara allt underlag och alla uppgifter som har hämtats in när kundkännedomåtgärder har vidtagits, har ATG brutit mot bestämmelserna om dokumentation och bevarande av uppgifter.

Sammanfattande bedömning

Vid en samlad bedömning konstaterar Spelinspektionen att ATG inte har arbetat tillräckligt proaktivt och riskbaserat för att kunna säkerställa att kundkännedomen är aktuell och tillräcklig för att ha möjlighet att bedöma och motverka risken för att bolaget utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Spelinspektionens bedömning är därmed att ATG:s kundkännedom avseende samtliga av de granskade kunderna som redogörs för ovan har varit otillräcklig.

ATG skulle därför inte ha upprätthållit affärsförbindelsen eller utfört enstaka transaktioner avseende dessa kunder. ATG har inte tillräckligt skyndsamt vidtagit adekvata fördjupade kundkännedomåtgärder och har således inte kunnat bedöma risken för att utsättas för penningtvätt. Genom detta har ATG brutit mot 3 kap. 1, 13 och 16 §§ samt 4 kap. 1 och 2 §§ penningtvättslagen. ATG har inte heller dokumenterat och bevarat uppgifter avseende vidtagna fördjupade kundkännedomåtgärder enligt kraven i penningtvättslagen. Genom detta har ATG brutit mot 5 kap. 3 § penningtvättslagen och 6 kap. 1 § penningtvättsföreskrifterna.

ATG ska meddelas en varning

Vid valet av ingripande ska Spelinspektionen bland annat ta hänsyn till hur allvarlig överträdelsen är, hur länge den har pågått och graden av ansvar. Spelinspektionen gör i den delen följande bedömning.

De 8 kunder som har ingått i Spelinspektionens urval har under den granskade perioden gjort insättningar uppgående till sammantaget cirka 68 miljoner kronor, utan att tillräckliga kundkännedomåtgärder vidtagits. Kundernas insättningar har i flertalet fall överstigit deras beskattade förvärvsinkomst. Samtidigt har många av de åtgärder ATG vidtagit varit både otillräckliga och sena.

Det ska även belysas att Spelinspektionens urval av kunder utgörs av de kunder som ATG borde ha vidtagit flest åtgärder mot. Om åtgärderna inte är tillräckliga för dessa kunder så menar Spelinspektionen att det pekar på att det finns anledning att anta att dessa brister visar hur bolaget hanterar fördjupade kundkännedomåtgärder generellt.

Spelinspektionen anser att det är anmärkningsvärt att ATG, som har uppvisat en hög medvetenhet om riskerna för penningtvätt i spelbranschen i sin allmänna riskbedömning, trots det har agerat så passivt i den faktiska hanteringen av de kunder som omsätter absolut mest pengar.

Spelinspektionen bedömer mot denna bakgrund att ATG genom sin bristande kundkännedom och sitt sena agerande har uppvisat systematiska och allvarliga

brister i förmågan att ta sitt ansvar enligt penningtvättslagen. Detta har sammantaget medfört risker för att ATG kan ha utnyttjats för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Spelinspektionen bedömer att de påvisade bristerna har förekommit under hela den granskade perioden, således från den 1 januari 2019 till den 15 december 2021. Vidare ligger de konstaterade bristerna inom ATG:s kontroll.

I förmildrande riktning ska beaktas om verksamhetsutövaren i väsentlig utsträckning genom ett aktivt samarbete har underlättat Spelinspektionens utredning och om verksamhetsutövaren snabbt har upphört med överträdelsen sedan den påtalats av Spelinspektionen. ATG har samarbetat med Spelinspektionen i ärendet och kommit in med de uppgifter som myndigheten har begärt. Samarbetet kan dock inte anses ha varit aktivt på ett annat sätt än vad man vanligen måste kunna förvänta sig av ett företag som valt att driva licenspliktig verksamhet under tillsyn. ATG har inte heller självmant fört fram viktig information som Spelinspektionen inte redan förfogat över (prop. 2016/17:173 s. 555). ATG har därmed samarbetat med Spelinspektionen, men kan inte anses i väsentlig utsträckning ha underlättat myndighetens utredning.

Spelinspektionen bedömer sammanfattningsvis att överträdelsen är både allvarlig och systematisk. Allvarliga överträdelser ska resultera i att licensen återkallas, om inte en varning anses tillräcklig. Varning bör användas om rättelse har skett eller om det, vid en framåtsyftande bedömning, finns anledning att anta att ATG kommer att bedriva verksamheten på ett sätt som är förenligt med penningtvättslagen (prop. 2016/17:173 s. 579). Det förhållandet att ATG anser att tillräckliga fördjupade kundkännedomsåtgärder har vidtagits avseende de flesta av de granskade kunderna och således inte inser de allvarliga bristerna som Spelinspektionen identifierat innebär att ATG har en bristande förståelse för regelverket. Det utgör en risk för att ATG inte heller framöver kommer att följa regelverket. Samtidigt framgår det av utredningen att ATG har infört nya system och rutiner som, om de efterlevs i praktiken, ger bättre förutsättningar för ATG att uppfylla penningtvätsregelverket framöver. Sammantaget bedömer Spelinspektionen att en varning får anses som ett tillräckligt ingripande.

ATG ska betala en sanktionsavgift om 6 000 000 kronor

Varningen ska förenas med en sanktionsavgift. Mot bakgrund av att det är svårt att uppskatta hur stor vinst ATG har gjort till följd av överträdelsen får sanktionsbeloppet högst uppgå till en miljon euro (7 kap. 14 § penningtvättslagen).

Vid bestämmande av sanktionsavgiftens storlek tar Spelinspektionen hänsyn till samma omständigheter som vid valet av ingripande. Därutöver beaktas verksamhetsutövarens finansiella ställning. Med finansiell ställning avses exempelvis årsomsättning (prop. 2016/17:173 s. 556). Under räkenskapsåret 2020 uppgick ATG:s bruttoomsättning till 26 498 428 509 kronor.

Spelinspektionen har ovan konstaterat att bristerna är både allvarliga och systematiska. Givet de begränsningarna som lagbestämmelserna innehåller får sanktionsavgiften stanna vid 6 000 000 kronor.

Detta beslut har fattats av Spelinspektionens styrelse Per Håkansson, ordförande, Camilla Rosenberg, generaldirektör, Håkan Wall, Madelaine Tunudd, Andreas Prochazka, Fredrik Holmberg och Doris Högne Rydheim. Vid den slutliga handläggningen medverkade också chefsjuristen Johan Röhr, avdelningschefen Patrik Gustavsson, enhetschefen Christina Engbrink, juristen Lina Wiker och utredaren Eva-Britt Öberg, föredragande.

Camilla Rosenberg

Eva-Britt Öberg

Bilaga 1

Hur man överklagar till förvaltningsrätten

Om du inte är nöjd med beslutet kan du överklaga det till Förvaltningsrätten i Linköping, Box 406, 581 04 Linköping. Överklagandet ska vara skriftligt.

När du överklagar ska du

- tala om vilket beslut du överklagar, t ex genom att ange ärendets diarienummer,
- tala om varför du menar att beslutet är felaktigt och hur du anser att det ska ändras,
- ange dina kontaktuppgifter, namn, person- eller organisationsnummer, postadress, telefonnummer och e-postadress

Om du anlitar ett ombud ska kontaktuppgifter till ombudet anges.

Senaste dag att överklaga

Spelinspektionen måste ha fått ditt överklagande inom tre veckor från det att du fick ta del av beslutet, annars kan överklagandet inte behandlas.

Överklagandet ska skickas till Spelinspektionen

Överklagandet ska vara ställt till förvaltningsrätten, men skickas till Spelinspektionen. Du kan skicka ditt överklagande med post, e-post eller fax. Alla kontaktuppgifter till Spelinspektionen framgår nedan.

Bilaga 2

Tillämpliga bestämmelser

En affärsförbindelse är en affärsmässig förbindelse som när den etablerades förväntas ha en viss varaktighet (1 kap. 8 § penningtvättslagen).

En verksamhetsutövare ska göra en bedömning av hur de produkter och tjänster som tillhandahålls i verksamheten kan utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism och hur stor risken är för att detta sker (allmän riskbedömning). Vid den allmänna riskbedömningen ska det särskilt beaktas vilka slags produkter och tjänster som tillhandahålls, vilka kunder och distributionskanaler som finns och vilka geografiska riskfaktorer som föreligger. Hänsyn ska också tas till uppgifter som kommer fram vid verksamhetsutövarens rapportering av misstänkta aktiviteter och transaktioner samt till information om tillvägagångssätt för penningtvätt och finansiering av terrorism och andra relevanta uppgifter som myndigheter lämnar (2 kap. 1 § penningtvättslagen).

Omfattningen av den allmänna riskbedömningen ska bestämmas med hänsyn till verksamhetsutövarens storlek och art och de risker för penningtvätt eller finansiering av terrorism som kan antas föreligga. Riskbedömningen ska utformas så att den kan ligga till grund för verksamhetsutövarens rutiner, riktlinjer och övriga åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Den allmänna riskbedömningen ska dokumenteras och hållas uppdaterad (2 kap. 2 § penningtvättslagen).

En verksamhetsutövare ska bedöma den risk för penningtvätt eller finansiering av terrorism som kan förknippas med kundrelationen (kundens riskprofil). Kundens riskprofil ska bestämmas med utgångspunkt i den allmänna riskbedömningen och verksamhetsutövarens kännedom om kunden. När det behövs för att bestämma kundens riskprofil ska verksamhetsutövaren beakta omständigheter som avses i 4 och 5 §§ och föreskrifter som meddelats med stöd av denna lag samt andra omständigheter som i det enskilda fallet påverkar risken som kan förknippas med kundrelationen. Kundens riskprofil ska följas upp under pågående affärsförbindelser och ändras när det finns anledning till det (2 kap. 3 § penningtvättslagen).

Som omständigheter som kan tyda på att risken för penningtvätt och finansiering av terrorism är låg kan verksamhetsutövaren beakta bland annat att kunden

1. är en stat, en region, en kommun eller motsvarande eller en juridisk person över vilken en stat, en region, en kommun eller motsvarande, var för sig eller tillsammans, har ett direkt eller indirekt rättsligt bestämmande inflytande,
2. har hemvist inom EES,
3. har hemvist i en stat som har bestämmelser om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism som motsvarar dem i denna lag och som tillämpar dessa bestämmelser på ett effektivt sätt,
4. har hemvist i en stat som har en låg nivå av korruption och annan relevant brottslighet, och
5. är ett företag vars överlåtbara värdepapper är upptagna till handel på en reglerad marknad inom EES eller på en motsvarande marknad utanför EES. Lag (2019:980) (2 kap. 4 § penningtvättslagen).

Som omständigheter som kan tyda på att risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism är hög kan verksamhetsutövaren beakta bland annat att

1. kundens ägarstruktur framstår som ovanlig eller alltför komplicerad för dess verksamhet,
2. kunden bedriver kontantintensiv verksamhet,
3. kunden är en juridisk person som har nominella aktieägare eller andelar utställda på innehavaren,
4. kunden är en juridisk person, en trust eller en liknande juridisk konstruktion som har till syfte att förvalta en viss fysisk persons tillgångar,
5. kunden har hemvist i en stat som saknar effektiva system för bekämpning av penningtvätt eller finansiering av terrorism,
6. kunden har hemvist i en stat med betydande korruption och annan relevant brottslighet,
7. kunden har hemvist i en stat som är föremål för sanktioner, embargon eller liknande åtgärder,
8. kunden har hemvist i en stat som finansierar eller stöder terroristverksamhet eller där terroristorganisationer är verksamma,
9. affärsrelationer eller transaktioner sker på distans, utan användning av metoder som på ett tillförlitligt sätt kan säkerställa kundens identitet, och

10. betalning av varor eller tjänster görs av någon som är okänd eller saknar koppling till kunden (2 kap. 5 § penningtvättslagen).

En verksamhetsutövare ska ha dokumenterade rutiner och riktlinjer avseende sina åtgärder för kundkännedom, övervakning och rapportering samt för behandling av personuppgifter.

Rutinerna och riktlinjerna ska fortlöpande anpassas efter nya och förändrade risker för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Rutinernas och riktlinjernas omfattning och innehåll ska bestämmas med hänsyn till verksamhetsutövarens storlek, art och riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism som identifierats i den allmänna riskbedömningen (2 kap. 8 § penningtvättslagen).

En verksamhetsutövare får inte etablera eller upprätthålla en affärsförbindelse eller utföra en enstaka transaktion, om verksamhetsutövaren inte har tillräcklig kännedom om kunden för att kunna

1. hantera risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism som kan förknippas med kundrelationen, och

2. övervaka och bedöma kundens aktiviteter och transaktioner enligt 4 kap. 1 och 2 §§ (3 kap. 1 § penningtvättslagen).

En verksamhetsutövare ska vidta åtgärder för kundkännedom vid etableringen av en affärsförbindelse. (3 kap. 4 § penningtvättslagen).

En verksamhetsutövare ska löpande och vid behov följa upp pågående affärsförbindelse i syfte att säkerställa att kännedomen om kunden är aktuell och tillräcklig för att hantera den bedömda risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism (3 kap. 13 § penningtvättslagen).

Om risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism som kan förknippas med kundrelationen bedöms som hög, ska särskilt omfattande kontroller, bedömningar och utredningar enligt 7, 8 och 10-13 §§ göras.

Åtgärderna ska i sådant fall kompletteras med de ytterligare åtgärder som krävs för att motverka den höga risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Sådana åtgärder kan avse inhämtande av ytterligare information om kundens

affärsverksamhet eller ekonomiska situation och uppgifter om varifrån kundens ekonomiska medel kommer (3 kap. 16 § penningtvättslagen).

En verksamhetsutövare ska övervaka pågående affärsförbindelser och bedöma enstaka transaktioner i syfte att upptäcka aktiviteter och transaktioner som

1. avviker från vad verksamhetsutövaren har anledning att räkna med utifrån den kännedom om kunden som verksamhetsutövaren har,
2. avviker från vad verksamhetsutövaren har anledning att räkna med utifrån den kännedom som verksamhetsutövaren har om sina kunder, de produkter och tjänster som tillhandahålls, de uppgifter som kunden lämnar och övriga omständigheter, eller
3. utan att vara avvikande enligt 1 eller 2 kan antas ingå som ett led i penningtvätt eller finansiering av terrorism.

Inriktningen och omfattningen av övervakningen ska bestämmas med beaktande av de risker som identifierats i den allmänna riskbedömningen, den risk för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan förknippas med kundrelationen och annan information om tillvägagångssätt för penningtvätt eller finansiering av terrorism (4 kap. 1 § penningtvättslagen).

Om avvikelser eller misstänkta aktiviteter eller transaktioner uppmärksammas enligt 1 § eller på annat sätt, ska en verksamhetsutövare genom skärpta åtgärder för kundkännedom enligt 3 kap. 16 § och andra nödvändiga åtgärder bedöma om det finns skälig grund att misstänka att det är fråga om penningtvätt eller finansiering av terrorism eller att egendom annars härrör från brottslig handling.

När en verksamhetsutövare anser att det finns skälig grund att misstänka att det är fråga om penningtvätt eller finansiering av terrorism eller att egendom annars härrör från brottslig handling, behöver ytterligare åtgärder enligt första stycket inte vidtas (4 kap. 2 § penningtvättslagen).

Spelmyndigheten får ingripa mot den som tillhandahåller spel och som överträder en bestämmelse i lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism eller föreskrifter som har meddelats med stöd av den lagen (18 kap. 17 § spellagen).

Vid en överträdelse enligt 17 § får spelmyndigheten ingripa genom att utfärda ett föreläggande om att vidta rättelse.

Vid en överträdelse som är allvarlig, upprepad eller systematisk får spelmyndigheten förelägga den som tillhandahåller spelet att upphöra med verksamheten eller, om myndigheten har meddelat licens, återkalla licensen.

Om det är tillräckligt får spelmyndigheten i stället för ingripande enligt andra stycket meddela varning (18 kap. 18 § spellagen).

En varning enligt 18 § får förenas med sanktionsavgift (18 kap. 19 § spellagen).

Vid ingripande enligt 18-20 §§ ska 7 kap. 13-24 §§ lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism tillämpas (8 kap. 21 § spellagen).

Vid valet av ingripande ska tillsynsmyndigheten ta hänsyn till hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den har pågått. Särskild hänsyn ska tas till skador som har uppstått och graden av ansvar. I försvårande riktning ska det beaktas om verksamhetsutövaren tidigare har begått en överträdelse eller om den fysiska personen i verksamhetsutövarens ledning tidigare orsakat en sådan överträdelse. I förmildrande riktning ska det beaktas om

1. verksamhetsutövaren eller den fysiska personen i verksamhetsutövarens ledning i väsentlig utsträckning genom ett aktivt samarbete har underlättat tillsynsmyndighetens utredning, och

2. om verksamhetsutövaren snabbt upphört med överträdelsen eller den fysiska personen i verksamhetsutövarens ledning snabbt verkat för att överträdelsen ska upphöra, sedan den anmälts till eller påtalats av tillsynsmyndigheten (7 kap. 13 § penningtvättslagen).

Sanktionsavgiften för en verksamhetsutövare som är en juridisk person ska som högst fastställas till det högsta av

1. två gånger den vinst som verksamhetsutövaren gjort till följd av överträdelsen, om beloppet går att fastställa, eller

2. ett belopp i kronor motsvarande en miljon euro.

Sanktionsavgiften får inte bestämmas till ett lägre belopp än 5 000 kronor (7 kap. 14 § penningtvättslagen).

När sanktionsavgiftens storlek fastställs, ska särskild hänsyn tas till sådana omständigheter som anges i 13 § samt till den juridiska eller fysiska personens finansiella ställning och, om det går att fastställa, den vinst som gjorts till följd av överträdelsen (7 kap. 16 § penningtvättslagen).

Vid riskklassificering av kunden kan ovanliga eller irrationella spelmönster, ovanligt stora transaktioner och ovilja att svara på kundkännedomfrågor tyda på hög risk, liksom när tveksamhet råder avseende sätt och underlag för identifiering av kunden eller liknande (2 kap. 3 § Spelinspektionens föreskrifter och allmänna råd om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, SIFS 2019:2).

Handlingar och uppgifter ska bevaras på ett säkert sätt enligt 5 kap. 3 § lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Handlingar och uppgifter ska vara daterade. Handlingar och uppgifter som ska bevaras enligt första stycket ska vara sökbara och enkla att identifiera, ta fram och sammanställa (6 kap. 1 § Spelinspektionens föreskrifter och allmänna råd om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, SIFS 2019:2).